

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2022. március 3.*

„Előzetes döntéshozatal – Az orvosi tevékenységre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolása – 75/363/EGK és 82/76/EGK irányelv – Szakorvosi képzés – Megfelelő díjazás – A 82/76/EGK irányelv alkalmazása a hatálybalépése előtt megkezdett és az átültetési határidő lejárta után is folytatódó képzésekre”

A C-590/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Corte suprema di cassazione (semmitőszék, Olaszország) a Bírósághoz 2020. november 10-én érkezett, 2020. szeptember 22-i határozatával terjesztett elő

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri**,

a **Ministero dell’Economia e delle Finanze**,

QA,

JA,

a **Ministero dell’Istruzione, dell’Università e della Ricerca**,

a **Ministero della Salute**,

és

UK és társai,

IG és társai

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: N. Jääskinen tanácselnök, M. Safjan (előadó) és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: J. Richard de la Tour,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

* Az eljárás nyelve: olasz.

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- UK és társai, valamint IG és társai képviselőiben M. Tortorella avvocato,
- az olasz kormány képviselőiben G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítői: M. Cherubini Procuratore dello Stato és F. Fedeli avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviselőiben L. Armati és L. Malferrari, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 189. cikk harmadik bekezdésének, valamint az orvosi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről, illetve a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadsága tényleges gyakorlását elősegítő intézkedésekről szóló 75/362/EGK irányelv, valamint az orvosi tevékenységre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 75/363/EGK irányelv módosításáról szóló, 1982. január 26-i 82/76/EGK tanácsi irányelv (HL 1982. L 43., 21. o.) 13. és 16. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a Presidenza del Consiglio dei Ministri (a minisztertanács elnöksége, Olaszország), a Ministero dell'Economia e delle Finanze (gazdasági és pénzügyminisztérium, Olaszország), QA, JA, a Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca (az oktatásért, az egyetemekért és a kutatásért felelős minisztérium, Olaszország), illetve a Ministero della Salute (egészségügyi minisztérium, Olaszország) és UK és társai, valamint IG és társai (a továbbiakban: az érintett szakorvosok) között a 82/76 irányelvvel módosított, az orvosi tevékenységre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 75/363/EGK irányelv (HL 1975. L 167., 14. o.; a továbbiakban: a módosított 75/363 irányelv) melléklete értelmében őket megillető megfelelő díjazás megfizetésének kötelezettsége, valamint a 82/76 irányelv nem megfelelő és késedelmes átültetése miatt állításuk szerint elszenvedett káraik megtérítése tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 75/363 irányelv

3 A 75/363 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőket írta elő:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a szakorvosi oklevélhez, bizonyítványhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványhoz vezető képzés megfelel legalább a következő követelményeknek:

- a) tartalmazza egy hatéves tanulmányi időszak sikeres befejezését az 1. cikkben említett képzési kurzus keretében;
- b) elméleti és gyakorlati képzést tartalmaz;
- c) teljes idejű, és a hatáskörrel rendelkező hatóságok által felügyelt kurzus;
- d) a képzés egyetemi központban, oktatókórházban, vagy ahol lehetséges, a hatáskörrel rendelkező hatóságok vagy testületek által erre a célra jóváhagyott egészségügyi intézményben történik;
- e) a szakorvosi képzésben részt vevő orvos személyesen részt vesz az adott intézmény tevékenységében és osztozik annak felelősségében.” [nem hivatalos fordítás]

4 Ezen irányelv 3. cikke ekként rendelkezett:

„(1) A 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott teljes idejű képzés elvének sérelme nélkül, amíg a Tanács nem hoz döntést a (3) bekezdésnek megfelelően, a tagállamok a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által jóváhagyott feltételek szerint engedélyezhetik a részidejű szakorvosi képzést abban az esetben, ha a teljes idejű képzés alapos okok miatt nem lenne megvalósítható.

(2) A szakképzés teljes időtartama az (1) bekezdés értelmében nem csökkenthető. A képzés színvonalát sem annak részidejű jellege, sem a jövedelemszerző szakmai magán-tevékenység gyakorlása nem ronthatja.

(3) Legkésőbb négy évvel az ezen irányelvről szóló értesítést követően, és a helyzet áttekintése alapján tekintettel arra, hogy a részidejű szakképzésnek bizonyos, az egyes szakosodásokat elkülönítve vizsgálandó körülmények között továbbra is fenn kell maradnia, a Bizottság javaslata alapján a Tanács határoz arról, hogy az (1) és (2) bekezdés rendelkezéseit fenntartja-e vagy módosítja azokat.” [nem hivatalos fordítás]

5 Az említett irányelv 7. cikkének a szövege a következőképpen szólt:

„Átmeneti intézkedésként, valamint a 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjától és a 3. cikktől eltérően, azok a tagállamok, amelyeknek a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései lehetővé teszik a részidejű szakképzést az ezen irányelvről szóló értesítéskor, továbbra is alkalmazhatják ezeket a

rendelkezéseket azokra a jelöltekre, akik legkésőbb négy évvel az ezen irányelvről szóló értesítés után már elkezdték a szakképzést. Ezen időszak meghosszabbítható, ha a Tanács a 3. cikk (3) bekezdésének megfelelően még nem hozott döntést.” [nem hivatalos fordítás]

- 6 A 75/363 irányelvről szóló értesítést 1976. június 20-án küldték meg a tagállamoknak.

A 82/76 irányelv

- 7 A 82/76 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése értelmében a 75/363 irányelv 2. cikk (1) bekezdésének c) pontja helyébe a következő szöveg lépett:

„A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a szakorvosi oklevélhez, bizonyítványhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványhoz vezető képzés megfelel legalább a következő követelményeknek:

[...]

- c) a melléklet 1. pontjának megfelelő teljes idejű és a hatáskörrel rendelkező hatóságok által felügyelt kurzus;

[...]” [nem hivatalos fordítás]

- 8 A 82/76 irányelv 10. cikkének megfelelően a 75/363 irányelv 3. cikkének helyébe a következő szöveg lépett:

„(1) A 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott teljes idejű képzés elvének sérelme nélkül, amíg a Tanács nem hoz döntést a (3) bekezdésnek megfelelően, a tagállamok a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által jóváhagyott feltételek szerint engedélyezhetik a részidejű szakorvosi képzést abban az esetben, ha a teljes idejű képzés egyéni körülményekkel indokolt okból nem lenne megvalósítható.

(2) A részidejű képzés a melléklet 2. pontjának megfelelően és a teljes idejű képzéssel egyenértékű színvonalon történik. Ezt a képzési színvonalat nem csökkentheti sem annak részidejű jellege, sem a jövedelemszerző szakmai magán-tevékenység gyakorlása nem ronthatja.

A szakképzés teljes ideje nem csökkenthető olyan esetekben, amikor részidejű képzés keretében történik.

(3) A Tanács legkésőbb 1989. január 25-ig döntést hoz arról, hogy az (1) és (2) bekezdések rendelkezéseit a helyzet felülvizsgálatától függően és a Bizottság javaslata alapján fenn kell-e tartani vagy módosítani kell-e, tekintettel arra a tényre, hogy a részidejű képzés lehetőségének továbbra is fenn kell állnia bizonyos, szakterületenként megvizsgált körülmények kötött.” [nem hivatalos fordítás]

- 9 A 82/76 irányelv 12. cikke értelmében a 75/363 irányelv 7. cikkének helyébe a következő szöveg lépett:

„Átmeneti intézkedésként, valamint a 2. cikk (1) bekezdésének c) pontjától és a 3. cikktől eltérően, azok a tagállamok, amelyeknek a törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései lehetővé teszik a

részidejű szakképzést [a 75/363 irányelvről] szóló értesítéskor, továbbra is alkalmazhatják ezeket a rendelkezéseket azokra a jelöltekre, akik legkésőbb 1983. december 31-én már elkezdték a szakképzést.

Minden fogadó tagállam előírhatja az előző bekezdésben említett kedvezményezettek számára, hogy oklevelükhöz, bizonyítványukhoz vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványaikhoz mellékeljenek egy arról szóló igazolást, hogy az igazolás kiadását megelőző öt év során legalább három egymást követő évben ténylegesen és jogszerűen gyakorolták az adott szakorvosi tevékenységet.” [nem hivatalos fordítás]

- 10 A 82/76 irányelv 13. cikke kiegészítette a 75/363 irányelvet „A teljes és részidejű szakképzés jellemzői” című melléklettel. E melléklet az alábbiakat mondta ki:

„1. Teljes idejű szakképzés

Az ilyen képzést a hatáskörrel rendelkező hatóságok által elismert speciális állások keretében biztosítják.

A képzés magában foglalja a képzést biztosító osztály összes orvosi tevékenységében történő részvételt, ideértve az ügyleteket is, hogy a hallgató szakmai tevékenységét ennek a gyakorlati és elméleti képzésnek szentelhesse a szokványos munkahét teljes időtartama alatt és egész évben a hatáskörrel rendelkező hatóságok által jóváhagyott rendelkezések szerint. Ennek megfelelően ezekkel az állásokkal megfelelő díjazás is jár.

E képzés megszakítható olyan okok miatt, mint katonai szolgálat, tartalékos szolgálat, terhesség vagy betegség. A képzés teljes időtartamát a megszakítás nem csökkentheti.

2. Részidejű szakképzés

Erre a képzésre a teljes idejű képzéssel azonos követelmények vonatkoznak, azzal az eltéréssel, hogy az orvosi tevékenységekben való részvételre előírt, az 1. pont második albekezdésében említett időtartam legfeljebb a felére korlátozható.

A hatáskörrel rendelkező hatóságok gondoskodnak róla, hogy a részidejű szakképzés teljes időtartama és minősége a teljes idejű szakképzésével egyező legyen.

A részidejű képzéssel megfelelő díjazás jár együtt.” [nem hivatalos fordítás]

- 11 A 82/76 irányelv 14. cikke előírta:

„A 75/363/EGK irányelv 3. cikkének megfelelően 1983. január 1. előtt kezdődött részidejű szakképzést e rendelkezés szerint lehet befejezni.” [nem hivatalos fordítás]

- 12 A 82/76 irányelv 16. cikke értelmében:

„A tagállamok legkésőbb 1982. december 31-ig meghozzák azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. Erről haladéktalanul tájékoztatják a Bizottságot.” [nem hivatalos fordítás]

- 13 A 82/76 irányelvről szóló értesítést 1982. január 29-én küldték meg a tagállamoknak, és az EGK-Szerződés 191. cikke második bekezdésének megfelelően aznap hatályba is lépett.

- 14 A módosított 75/363 irányelvet az orvosok szabad mozgásának elősegítéséről, illetve az orvosi oklevelek, bizonyítványok és képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről szóló, 1993. április 15-i 93/16/EGK tanácsi irányelv (HL 1993. L 165., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 86. o.) hatályon kívül helyezte, ez utóbbi irányelvet pedig a szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2005. L 255., 22. o.) helyezte hatályon kívül.

Az olasz jog

- 15 A 82/76 irányelvet az olasz jogba az 1991. augusztus 8-i decreto legislativo n. 257 – Attuazione della direttiva n. 82/76/CEE del Consiglio del 26 gennaio 1982, recante modifica di precedenti direttive in tema di formazione dei medici specialisti, a norma dell'art. 6 della legge 29 dicembre 1990, n. 428 (az 1982. január 26-i 82/76/EGK tanácsi irányelv átültetéséről szóló 257. sz. törvényerejű rendelet, amely az 1990. december 29-i 428. sz. közösségi törvény 6. cikke alapján módosítja a szakorvosi képzésekről szóló korábbi irányelveket; a GURI 1991. augusztus 16-i 191. száma) ültette át. E törvényerejű rendelet tizenöt nappal a kihirdetését követően lépett hatályba, majd helyébe az 1999. október 23-i decreto legislativo n. 368 – Attuazione della direttiva 93/16/CEE in materia di libera circolazione dei medici e di reciproco riconoscimento dei loro diplomi, certificati ed altri titoli e delle direttive 97/50/CE, 98/21/CE, 98/63/CE e 99/46/CE che modificano la direttiva 93/16/CEE (az orvosok szabad mozgásának elősegítéséről, illetve az orvosi oklevelek, bizonyítványok és képesítések kölcsönös elismeréséről szóló 93/16/EGK irányelv, valamint a 93/16/EGK irányelv módosításáról szóló 97/50/EK, 98/21/EK, 98/63/EK és 99/46/EK irányelv átültetéséről szóló 368. sz. törvényerejű rendelet; a GURI 250. számának 1999. október 23-i rendes melléklete) lépett.
- 16 A 257. sz. törvényerejű rendelet 8.2. cikke előírta, hogy rendelkezései az 1991/1992-es tanévtől kezdve alkalmazandók.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 Az érintett szakorvosok szakorvosi képzésben vettek részt Olaszországban. Ezen orvosok közül egyesek 1982 előtt kezdték meg szakorvosi képzésüket, míg más orvosok később.
- 18 2008. április 16-án az érintett szakorvosok keresetleveleket nyújtottak be a Tribunale di Roma (római bíróság, Olaszország) előtt a minisztertanács elnöksége, az oktatásért, az egyetemekért és a kutatásért felelős minisztérium, az egészségügyi minisztérium, valamint a gazdasági és pénzügyminisztérium ellen annak érdekében, hogy e hatóságokat kötelezzék egyrészt arra, hogy a szakorvosi képzés ideje alatt végzett tevékenységükért járó, a módosított 75/363 irányelv melléklete értelmében vett megfelelő díjazást fizessenek számukra, másrészt pedig arra, hogy megtérítsék a 82/76 irányelv nem megfelelő és késedelmes átültetéséből eredően bekövetkezett kárait.
- 19 A 2012-ben hozott ítéletével a Tribunale di Roma (római bíróság) elutasította e kérelmeket.
- 20 Az ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezések tárgyában eljáró Corte d'appello di Roma (római fellebbviteli bíróság, Olaszország) a 2016. szeptember 27-i ítéletével helybenhagyta az említett ítéletet azon szakorvosok vonatkozásában, akik a képzésüket az 1983/1984-es tanévet megelőzően kezdték meg, valamint azon szakorvosok vonatkozásában, akik a módosított 75/363 irányelvben elő nem írt szakorvosi képzésekben vettek részt.

- 21 A minisztertanács elnöksége felülvizsgálati kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Corte suprema di cassazionehoz (semmitőszék, Olaszország). Egyébiránt az érintett szakorvosok közül néhányan csatlakozó felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be az említett ítélettel szemben.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az alapügyek az 1983. január 1-je előtt szakorvosi képzésüket megkezdő és azt ezen időpont után befejező szakorvosokra alkalmazandó jogi szabályozás értékelésére vonatkoznak. E bíróság jelzi, hogy a 2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet (C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32) kihirdetése óta ezen ítélet alapján különbséget tesz a szakorvosokra esetlegesen vonatkozó különböző helyzetek között. Közelebbről, azok a szakorvosok, akik a képzésüket a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt kezdték meg, a képzésük címén semmilyen díjazásra nem jogosultak.
- 23 Ezen esetet illetően a kérdést előterjesztő bíróság különböző tanácsai eltérően értelmezik azt a kérdést, hogy az érintett szakorvosokhoz hasonló, szakorvosi képzést folytató orvosok az uniós jog alapján jogosultak-e díjazásra a 82/76 irányelv hatálybalépését megelőzően megkezdett képzésük után.
- 24 E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Ellentétes-e az [EUSZ] 189. cikkének harmadik bekezdésével, valamint a [82/76 irányelv] 13. és 16. cikkével az olyan értelmezés, amely szerint az [ezen irányelv] 13. cikkében előírt, mind a teljes, mind a részidős képzést folytató orvosokat megillető, megfelelő díjazáshoz való jog megilleti a képzést az 1982 előtti években megkezdő és 1983. január 1-jén még folytató orvosokat is, feltéve, hogy az európai jogszabályokban és ítélkezési gyakorlatban előírt összes többi követelmény teljesül?
- 2) A [82/76] irányelvnek az olasz állam által történő késedelmes átültetésével okozott kár megtérítéséhez való jog tehát ezen orvosokat is megilleti, kizárólag az 1983. január 1-jét követő kártérítési rész tekintetében?”

A Bíróság előtti eljárás

- 25 A kérdést előterjesztő bíróság azt kérte, hogy a Bíróság a jelen ügyet az eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdése szerinti gyorsított eljárásban bírálja el. Kérelmének alátámasztása érdekében e bíróság arra hivatkozik, hogy tekintettel arra, hogy a jelen ügyben alkalmazandó uniós szabályozást a Corte suprema di cassazione (semmitőszék) különböző tanácsai eltérő módon értelmezik, valamint arra, hogy e bíróság előtt jelenleg jelentős számú ilyen ügy van folyamatban, ami az érdekeltek uniós jogból eredő jogait illető bírói védelem terjedelmével kapcsolatos komoly és tartós bizonytalanságról tanúskodik, érdek fűződik az e szabályok helyes értelmezésével kapcsolatos kételyek gyors elosztatásához, és ezáltal az olyan alapvető, nemzeti jelentőségű, többek között alkotmányos kérdéseket érintő súlyos bizonytalanságok megszüntetéséhez, mint amelyek az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések alapjául szolgálnak.

- 26 A Bíróság eljárási szabályzata 105. cikkének (1) bekezdéséből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérelmére vagy kivételesen hivatalból a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatal tekintetében az említett eljárási szabályzat rendelkezéseitől eltérve gyorsított eljárást alkalmaz, ha az ügy jellege megköveteli, hogy elbírálására a lehető legrövidebb időn belül kerüljön sor.
- 27 2020. december 14-én a Bíróság elnöke az előadó bíró és a főtanácsnok meghallgatását követően úgy határozott, hogy elutasítja a gyorsított eljárás iránti kérelmet.
- 28 Ugyanis a Bíróság állandó ítélezési gyakorlatából kitűnik, hogy önmagában az a tény, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló bíróságnak a Bírósághoz fordulást követően meghozni szükséges határozata esetlegesen sok személyt vagy számos jogviszonyt érint, nem minősülhet a gyorsított eljárás alkalmazásának indoklására alkalmas rendkívüli körülménynek. Ugyanez igaz az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján a Bíróság által meghozandó ítéletre várva esetlegesen felfüggeszthető ügyek jelentős számára (2021. szeptember 2-i OTP Jelzálogbank és társai ítélet, C-932/19, EU:C:2021:673, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 29 A Bíróság ítélezési gyakorlatából az is kitűnik, hogy önmagában a jogalanyok azon érdeke – bármennyire jogos is –, hogy a lehető legrövidebb időn belül meghatározzák az uniós jogból eredő jogaik terjedelmét, nem alkalmas arra, hogy az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése értelmében vett kivételes körülmény fennállását megalapozza (2021. november 11-i Energieversorgungscenter Dresden-Wilschdorf ítélet, C-938/19, EU:C:2021:908, 43. pont).
- 30 Ezenkívül pontosítani kell, hogy az uniós jog valamely rendelkezésének a nemzeti bíróságokon belüli értelmezését érintő eltérés önmagában nem elegendő annak igazolásához, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet gyorsított eljárásban bírálják el. Az uniós jogrend részét képező valamennyi rendelkezés Európai Unióban való egységes alkalmazása biztosításának fontossága ugyanis az EUMSZ 267. cikk értelmében benyújtott valamennyi kérelem szerves részét képezi (2021. szeptember 2-i OTP Jelzálogbank és társai ítélet, C-932/19, EU:C:2021:673, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 31 Egyébiránt, bár a Bíróság már kimondta, hogy ha valamely ügy a nemzeti alkotmányjog és uniós jog alapvető kérdéseit érintő súlyos bizonytalanságot vet fel, az ilyen ügy sajátos körülményeire figyelemmel szükségesnek bizonyulhat annak a lehető legrövidebb időn belüli, az eljárási szabályzat 105. cikkének (1) bekezdése alapján történő elbírálása (a Bíróság elnökének 2018. október 19-i Wightman és társai végzése, C-621/18, nem tették közzé, EU:C:2018:851, 10. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat), a kérdést előterjesztő bíróság kérelméből azonban nem derül ki, hogy a jelen ítélet 25. pontjában említett körülmények, amelyek lényegében az érintetteknek a szóban forgó uniós jogi rendelkezésekből eredő jogait illető bírósági védelem terjedelmére vonatkoznak, indokolnák az ilyen elbírálást.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 32 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. Ennek érdekében adott esetben a Bíróságnak át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket (2021. október 26-i PL Holdings ítélet, C-109/20, EU:C:2021:875, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).

- 33 A Bíróság már kimondta, hogy a módosított 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a mellékletét úgy kell értelmezni, hogy főszabály szerint minden 1982-ben megkezdett, 1990-ig tartó teljes vagy részidejű szakorvosi képzéssel az említett melléklet szerinti megfelelő díjazásnak kell járnia (lásd ebben az értelemben: 2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 38. pont).
- 34 Ezenkívül a Bíróság kimondta, hogy ugyanezen rendelkezéseket úgy kell értelmezni, hogy az ilyen szakorvosi képzésekért járó, az említett melléklet szerinti megfelelő díjazást e képzés 1983. január 1-jétől kezdődő és a képzés végéig tartó időszakára kell megfizetni (lásd ebben az értelemben: 2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 57. pont).
- 35 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a 82/76 irányelvben előírt díjazásra vonatkozó kötelezettség nem megfelelő és késedelmes átültetésével okozott kár megtérítése szempontjából az uniós jognak a Bíróság által ily módon elfogadott értelmezése vonatkozik-e a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt megkezdett, és az átültetési határidő 1983. január 1-jei lejártát követően még folytatott képzésre is. Ugyanis a 2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet (C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32) alapjául szolgáló ügyben szóban forgó helyzettel ellentétben, az érintett szakorvosok közül néhány 1982 előtt, vagyis a 82/76 irányelv hatálybalépése előtt kezdte meg a szakorvosi képzést.
- 36 E körülmények között az együttesen vizsgálandó kérdéseket úgy kell érteni, hogy azok lényegében annak meghatározására irányulnak, hogy a módosított 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a mellékletét úgy kell-e értelmezni, hogy egyrészt minden, a 82/76 irányelv hatálybalépése előtt megkezdett és ezen irányelv átültetési határidejének 1983. január 1-jei lejártát követően még folytatott, teljes vagy részidejű szakorvosi képzés után az ezen melléklet értelmében vett megfelelő díjazás jár, másrészt pedig, hogy ebben az esetben az ilyen megfelelő díjazás a képzés teljes időtartamára vagy csak az említett határidő lejártát követő időszakra fizetendő.
- 37 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előző pontban említett, a 93/16 irányelvvel 1993. április 15-én hatályon kívül helyezett rendelkezések alapján a szakorvosi oklevél, bizonyítvány vagy a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítvány megszerzéséhez szükséges teljes vagy részidejű képzésnek rendszerint megfelelő díjazással kell járnia (2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 27. pont).
- 38 Továbbá a megfelelő díjazás tagállamok általi biztosításának kötelezettsége csak az összes tagállamban közös, illetve a két vagy több tagállamban közös, és az orvosi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről, valamint a letelepedés és szolgáltatásnyújtás szabadsága eredményes gyakorlásának elősegítésére vonatkozó intézkedésekről szóló, 1975. június 16-i 75/362/EGK tanácsi irányelv (HL 1975. L 167., 1. o.) 5., illetve 7. cikkében említett orvosi szakterületekre vonatkozik (2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a szakorvosi képzési időszakokra járó díjazás nyújtására vonatkozó, a módosított 75/363 irányelv mellékletében szereplő e kötelezettség önmagában feltétlen és kellően pontos (2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 40 Egyébiránt e díjazási kötelezettséget, amelyet eredetileg a 75/363 irányelv nem írt elő, az 1982. január 29-én hatályba lépett 82/76 irányelv vezette be, amely irányelvnek – annak 16. cikke alapján – a tagállamok kötelesek voltak legkésőbb 1982. december 31-ig megfelelni (2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 30. pont).
- 41 Ami azt a kérdést illeti, hogy a 82/76 irányelv hatálybalépését, azaz 1982. január 29-ét megelőzően megkezdett, és az ezen irányelv átültetési határidejének 1983. január 1-jei lejártát követően is folytatódó, teljes vagy részidejű szakorvosi képzés időszakai az említett irányelv időbeli hatálya alá tartoznak-e, emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely új jogszabály azon jogi aktusnak a hatálybalépésétől alkalmazandó, amely e jogszabályt tartalmazza, és bár az nem vonatkozik a korábbi törvény hatálya alatt keletkezett és véglegesen kialakult jogi helyzetekre, azt alkalmazni kell az ilyen helyzetek jövőbeli hatásaira, valamint az új jogi helyzetekre. Ez csak akkor nem igaz, ha az új szabályhoz olyan különleges rendelkezések kapcsolódnak, amelyek a szabály időbeli alkalmazásának feltételeit külön meghatározzák, visszaható hatályt biztosítva (lásd ebben az értelemben: 2019. január 15-i E. B. ítélet, C-258/17, EU:C:2019:17, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépését megelőzően a szakképző intézménybe – az akkor hatályos feltételek szerinti képzésben való részvétel céljából – történő beiratkozás az ezen irányelv hatálybalépését megelőzően véglegesen kialakult jogi helyzetet teremtett.
- 43 Az ilyen beiratkozás és a vonatkozó képzési időszakok tehát a 82/76 irányelvben foglalt ilyen értelmű külön rendelkezések hiányában nem vonhatók ezen irányelv hatálya alá az említett irányelv átültetésére meghatározott határidő lejártá előtti időszak tekintetében (lásd analógia útján: 2019. január 15-i E. B. ítélet, C-258/17, EU:C:2019:17, 52. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 44 Következésképpen csak a 82/76 irányelv átültetési határidejének lejártával, vagyis 1983. január 1-jétől vezetett ezen irányelv ahhoz, hogy az uniós jog hatálya alá vonta az ezen irányelv hatálybalépése előtt megvalósított beiratkozások hatásait (lásd analógia útján: 2019. január 15-i E. B. ítélet, C-258/17, EU:C:2019:17, 53. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 45 Ugyanakkor, ami az ezen irányelv átültetési határidejének lejártát, azaz 1983. január 1-jét követően is folytatott képzéseket illeti, az ilyen beiratkozás e képzések teljes időtartama alatt, az említett határidő lejártát követően is kifejtette joghatásait.
- 46 Ezért úgy kell tekinteni, hogy egy olyan orvos helyzete, aki 1982. január 29. előtt iratkozott be valamely szakorvosi képzést nyújtó intézménybe, a 82/76 irányelv hatálybalépése előtt keletkezett olyan helyzetnek minősül, amelynek jövőbeli hatásaira az említett irányelv vonatkozik az átültetési határidejének 1983. január 1-jei lejártát követően.
- 47 Következésképpen, mivel – amint az a jelen ítélet 34. pontjából kitűnik – minden, az 1982-ben megkezdett teljes és részidejű szakorvosi képzés után a módosított 75/363 irányelv melléklete értelmében vett megfelelő díjazás jár az 1983. január 1-jével kezdődő és a képzés befejezéséig tartó időszakra vonatkozóan, ez a díjazási kötelezettség ugyanilyen feltételek mellett a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt megkezdett képzésekre is vonatkozik.

- 48 Ugyanis a Bíróság már kimondta, hogy a 82/76 irányelv 12. és 14. cikkében foglalt átmeneti szabályok nem tekinthetők a részidejű szakorvosi képzésekért az orvosnak járó megfelelő díjazás kifizetésére irányuló kötelezettség időben való korlátozásának (2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 33. és 35. pont).
- 49 Ami továbbá az érintett szakorvosok azon lehetőségét illeti, hogy megfelelő kártérítést kapjanak a 82/76 irányelv átültetésének elmulasztásából eredő károkért a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt megkezdett és az irányelv átültetésére előírt határidő 1983. január 1-jei lejártá után folytatódó teljes vagy részidejű szakorvosi képzések vonatkozásában, emlékeztetni kell arra, hogy amennyiben a 82/76 irányelv átültetésére irányuló nemzeti intézkedések hiánya miatt a 82/76 irányelvben előírt eredmény nem érhető el a nemzeti jognak az uniós joggal összhangban történő értelmezése útján, az uniós jog arra kötelezi az érintett tagállamot, hogy térítse meg a magánszemélyeknek az ezen irányelv átültetésének elmulasztásával okozott károkat három feltétel teljesülése esetén: ha a megsértett jogszabály magánszemélyek számára olyan jogokat keletkeztet, amelyek tartalma azonosítható, ha a jogsértés kellően súlyos, és ha közvetlen okozati összefüggés áll fenn az államnak felróható jogsértés, valamint a károsult személyek által elszenvedett kár között (lásd ebben az értelemben: 2018. január 24-i Pantuso és társai ítélet, C-616/16 és C-617/16, EU:C:2018:32, 49. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e feltételek teljesülnek-e ahhoz, hogy az uniós jog alapján e tagállam felelőssége megállapítható legyen.
- 51 A fenti megfontolások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a módosított 75/363 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a mellékletét úgy kell értelmezni, hogy minden, a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt megkezdett, és az ezen irányelv átültetésére előírt határidő 1983. január 1-jei lejártát követően még folytatott, teljes vagy részidejű szakorvosi képzés után az említett melléklet értelmében vett megfelelő díjazás jár a képzés 1983. január 1-jétől kezdődő és a képzés befejezéséig tartó időszakára, feltéve hogy ez a képzés az összes tagállamban közös, illetve a két vagy több tagállamban közös és a 75/362 irányelv 5. vagy 7. cikkében említett orvosi szakterületre vonatkozik.

A költségekről

- 52 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

Az 1982. január 26-i 82/76/EGK tanácsi irányelvvel módosított, az orvosok tevékenységével kapcsolatos törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1975. június 16-i 75/363/EGK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját, 3. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a mellékletét úgy kell értelmezni, hogy minden, a 82/76 irányelv 1982. január 29-i hatálybalépése előtt megkezdett, és az ezen irányelv átültetésére előírt határidő 1983. január 1-jei lejártát követően még folytatott, teljes vagy részidejű szakorvosi képzés után az említett melléklet értelmében vett megfelelő díjazás jár a képzés 1983. január 1-jétől kezdődő és a képzés befejezéséig tartó időszakára, feltéve hogy

ez a képzés az összes tagállamban közös, illetve a két vagy több tagállamban közös és az orvosi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok kölcsönös elismeréséről, valamint a letelepedés és szolgáltatásnyújtás szabadsága eredményes gyakorlásának elősegítésére vonatkozó intézkedésekről szóló, 75/362/EGK tanácsi irányelv 5. vagy 7. cikkében említett orvosi szakterületre vonatkozik.

Aláírások